

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík



Reykjavík, 29. mars 2019

Efni: Umsögn Viðskiptaráðs um tillögu til þingsályktunar um samkeppnisúttekt á löggjöf og regluverki (Mál nr. 289)

Viðskiptaráð þakkar fyrir tækifærið til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri um ofangreinda þingsályktunartillögu. Tillagan snýr að því að fela forsætisráðherra að vinna heildstæða úttekt á löggjöf og regluverki hér á landi með hliðsjón af áhrifum á virka samkeppni á markaði, í samstarfi við Efnahags- og framfarastofnunina. Viðskiptaráð fagnar tillögunni eindregið, þó telur ráðið að tillagan þurfi að taka mið af því verkefni sem nú þegar er hafið á vegum atvinnuvegaráðuneytisins.

Viðskiptaráð telur þarft að framkvæma heildarmat á löggjöf á Íslandi með hliðsjón af áhrifum á virka samkeppni og einföldun regluverks viðskiptalífsins. Þrátt fyrir að stór hluti þess regluverks sem íslensk fyrirtæki búa við sé sambærilegur við það sem tíðkast í nágrannaríkjum okkar er víða pottur brotinn í laga- og stofnanaumgjörð hér á landi. Vel mótaðar leikreglur og markviss framfylgni þeirra eru veigamiklir áhrifaþættir á framleiðni og þar af leiðandi líf skjör landsmanna allra. Að mati Viðskiptaráðs hefur lengi verið þörf á átaki í einföldun og skilvirkni regluverks hér á landi.

Sníða þarf stakk eftir vexti

Ráðið hefur talað fyrir því í gegnum tíðina að stofnanakerfi og leikreglur á Íslandi séu ekki í takt við eðli hagkerfisins. Þrátt fyrir smæð landsins er stofnanakerfið áþekkt því gerist í og margfalt stærri ríkjum. Afleiðing þess er hærri hlutfallslegur kostnaður og því nýtast fjármunir og mannauður verr en best væri á kosið. Þá eru leikreglur ekki heldur alltaf sniðnar að aðstæðum. Þannig er regluverk og eftirlit meira íþyngjandi en víða annars staðar, í stað þess að hér séu mótaðar skilvirkari og sveigjanlegri leikreglur til að vega á móti því óhagræði sem smæðinni fylgir. Þannig sýndi skýrsla ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur að í þriðjungi tilfella eru EES-reglur innleiddar með meira íþyngjandi hætti en þörf er á.¹

Ríkisstjórnin lýsti yfir í stjórnarsáttmála að regluverk skuli einfaldað og skilvirkni eftirlits aukin. Viðskiptaráð telur að hér sé ekki eftir neinu að bíða. Stjórnvöld þurfa að marka sér stefnu í þessum efnunum og fylgja henni eftir. Samkeppnismat á löggjöf væri öflug innspýting inn í þá vinnu en með því væri framkvæmt heildarmat sem þarf til að greina óþarflega íþyngjandi regluverk sem kann að vera til staðar eða hvort rekstrarumhverfi yti undir fákeppni eða einokun á mörkuðum. Viðskiptaráð tekur undir með talsmönnum tillögunnar að slíkt geti reynst skaðlegt fyrir hagvöxt sem aftur leiðir til lakari líf skjara landsmanna.

¹Skýrsla um þróun reglubyrði atvinnulífsins á 143. til 145. löggjafarþingi:
<https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=04051f7a-5fe5-11e7-941c-005056bc530c>

Við þurfum ekki að finna upp hjólið

Viðskiptaráð telur að samvinna við Efnahags- og framfarastofnunina (OECD) sé mikilvæg í þessum efnum, en stofnunin hefur framkvæmt samkeppnismat á löggjöf í Grikklandi, Mexíkó, Rúmeníu, og nú síðast Portúgal, með góðum árangri. Þá hefur stofnunin mótað vandað verkfæri við samkeppnismatið (e. competition assessment toolkit).²

Ráðið fagnaði því eindregið nýlegri ákvörðun Þórdísar Kolbrúnar Reykfjörð Gylfadóttur, ferðamála-, iðnaðar-, nýsköpunar- og dómsmálaráðherra, að framkvæma samkeppnismat á rekstrarumhverfi ferðaþjónustu og byggingariðnaðar á Íslandi í samstarfi við OECD. Verkefnið hófst nú í mars og er áformað að því ljúki á 18 mánuðum.

Þrátt fyrir að fagna þeirri ákvörðun telur Viðskiptaráð mikilvægt að ekki sé staðar numið og nauðsynlegt sé að vinna samkeppnismat á löggjöf fleiri geira en ferðaþjónustu og byggingariðnaði, sem er vissulega jákvætt fyrsta skref. Viðskiptaráð hvetur því annað hvort til þess að í kjölfar verkefnisins sem nú er í gangi fari fram heildarsamkeppnismat á þeim geirum sem eftir standa, eða að slíkt verkefni sé sett af stað samhliða því verkefni sem nú er í gangi. Umbætur á stofnanakerfi og leikreglum hafa hingað til setið á hakanum, og hvetur Viðskiptaráð stjórnvöld til að hefja úttekt regluverks sem allra fyrst með það að leiðarljósi að einfalda regluverkið eins og kostur er.

Viðskiptaráð hvetur til þess að stjórnvöld framkvæmi samkeppnismat á löggjöf fleiri geira en ferðaþjónustu og byggingariðnaðar, og að fagráðuneytunum verði falið að hafa yfirumsjón með því verkefni, í samstarfi við Efnahags- og framfarastofnunina. Þá áskilur Viðskiptaráð sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum.

Virðingarfyllst,



Gunnar Dofri Ólafsson

Lögfræðingur Viðskiptaráðs Íslands

² <http://www.oecd.org/competition/assessment-toolkit.htm>